

THREE DECADES OF MISSION AND SERVICE – SOCIO-CULTURAL INITIATIVES OF THE ARCHDIOCESE OF IASI IN COLLABORATION WITH THE IASI CITY HALL

Andrei Dorneanu
PhD Student

Abstract: This article offers a synthesis of the activity of the Metropolitans who have led the Archdiocese of Iași from 1990 to the present, focusing both on key biographical elements and on significant milestones in their social and cultural engagement. In the context of Romania's post-communist transformation, the ecclesiastical leadership in Iași has played a vital role in reaffirming Orthodox values and supporting education, culture, and philanthropy. The study highlights major initiatives and projects carried out during this period, analyzing their impact on both ecclesial life and the broader civil society. As such, the article contributes to a deeper understanding of the pastoral, social, and cultural dimension of contemporary Orthodox leadership in the region of Moldova.

Keywords: Archdiocese of Iasi; Social activity; Cultural activity, Partnership, Iasi City Hall.

Mitropolia Moldovei și Bucovinei este spațiul duhovnicesc și canonic ortodox în care s-au mântuit dreptcredincioșii creștini care au trăit în spațiul românesc cuprins între Carpați și Nistru, între Marea Neagră, gurile Dunării și Nordul țării, care se apropie de Transcarpatia. Deși nu sunt numeroase izvoarele scrise sau epigrafice, se atestă de timpuriu prezența Creștinismului în această parte de Est a României sau, ca să revenim în istorie, în teritoriul Voievodatului medieval Moldova.

Așa cum s-a obișnuit în tradiția Bisericii Ortodoxe, odată cu formarea unui stat sau a unei formațiuni medievale statale, alături de conducătorul politic se afla și conducătorul duhovnicesc, în persoana episcopului sau mitropolitului locului,¹ care conducea sufletele creștinilor încredințați lui de Dumnezeu la mântuire.

Nici Moldova nu a făcut excepție de la această regulă odată cu înființarea ca formațiune statală, în a doua jumătate a secolului al XIV-lea. Șirul mitropoliților Moldovei este deschis de Mitropolitul Iosif – care este primul mitropolit al Moldovei cunoscut cu numele deocamdată – care păstora înainte de 1386, fiind hirotonit de Mitropolitul Haliciului. El a fost recunoscut de Patriarhul Matei I al Constantinopolului, la data de 26 iulie 1401. De atunci și până în prezent șirul Mitropoliților Moldovei nu a fost niciodată întrerupt, la fel cum nu a fost niciodată întreruptă Ortodoxia neamului românesc de aici - din acest spațiu binecuvântat de Dumnezeu cu oameni credincioși, harnici și curați - din Moldova.

Rămân grăitoare cuvintele Părintelui Patriarh Daniel, când păstora ca întâistătător al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, cuvinte scrise la aniversarea a 600 de ani de la recunoașterea oficială a Mitropoliei Moldovei de către Patriarhia Ecumenică de Constantinopol: „Legătura dintre cult și cultură, simbioza dintre parohie și mănăstire, îmbinarea dintre identitatea românească și deschiderea către universalitate, cununia dintre darurile acestui pământ al Moldovei și dărnicia locuitorilor ei, sfânta unire dintre Liturghie și filantropie, ca și legătura dintre bunătate și răbdare,

¹ Pr. Prof. Dr. Al. I. CIUREA, *Șirul mitropoliților Bisericii Ortodoxe din Moldova. Elemente esențiale biografice și bibliografice*, în vol. ***, *Hristos în Moldova*. Volumul I: *Antologie de documente și studii privind Mitropolia Moldovei, 1401 – 2001*, Ed. Trinitas, Iași, 2001 p. 359.

dintre evlavie și înțelepciune, arată că Duhului lui Hristos lucrează în creștini mai întâi o cultură a interiorității, a frumuseții intelectuale, a zidirilor interioare, care nu totdeauna se exprimă imediat în construcții intelectuale elaborate și nici în construcții arhitectonice impresionante, ci mai ales în coloane imense ale fidelității statornice în vreme de încercare!

Roadele rămânării lui Hristos în Moldova și a Moldovei în Hristos poartă în ele deodată stigmatul Crucii și lumina Învierii, puterea jertfei și bucuria întâlnirii cu Dumnezeu-Mântuitorul și cu ajutorul sfinților Săi rugători și mult folositori”².

Așadar, de la începuturile ei - ca eparhie ortodoxă importantă în cadrul Patriarhiei Ecumenice de Constantinopol - și până astăzi, când este a doua eparhie ca rang în cadrul Patriarhiei Române, Mitropolia Moldovei, care după anul 1990 poartă titulatura Mitropolia Moldovei și Bucovinei, rămâne un reper al Ortodoxiei universale și românești, atât prin mărturisirea și propovăduirea dreptei credințe cât și prin ierarhii, clericii și credincioșii care o alcătuiesc ca trup eclesial viu al Mântuitorului Iisus Hristos.

Fără a ne propune să facem o prezentare a întâistătorilor Mitropoliei Moldovei și Bucovinei³, considerăm că este de folos să enumerăm, foarte pe scurt, mitropoliții care au condus destinele acestei eparhii românești în secolul XX și la început de secol XXI.

Șirul acestora este deschis de Sfântul Mitropolit Iosif cel Milostiv (1875 – 1902), Partenie Clinești (1902 – 1909), Pimen Georgescu (1909 – 1934), Nicodim Munteanu (1934 – 1939), Irineu Mihălcescu (1939 – 1947), Justinian Marina (1947 -1948); 1948 – 1950; 1956 (locuitor); Sebastian Rusan (1950 – 1956), Iustin Moisescu (1957 – 1977), Teoctist Arăpașu (1977 – 1986), 1986 – 1990 (locuitor), Daniel Ciobotea (1990 – 2008) și Teofan Savu (2008 – prezent)⁴.

Arhiepiscopii Mitropoliei Moldovei și Bucovinei din secolul XX și de la începutul secolului XXI, ca de altfel mulți dintre înaintașii lor în scaunul mitropolitan de la Suceava și apoi Iași, s-au evidențiat ca oameni duhovnicești și de cultură, apropiați de poporul credincios încredințat lor de Dumnezeu, dar au avut și o prezență de maximă importanță în viața publică, în spațiul social al eparhiei și chiar în relația cu autoritățile de stat locale și centrale.

Din perspectiva subiectului pe care îl tratăm, cel al activităților sociale și culturale ale Arhiepiscopiei Iașilor în colaborare cu Primăria Municipiului Iași, prestața, personalitatea și viziunea misionară, culturală și socială a mitropoliților Moldovei și Bucovinei și arhiepiscopi ai Iașilor a fost esențială în derularea în parteneriat a unor proiecte de anvergură, cu profunde și pozitive reverberații culturale și sociale pentru Municipiul Iași.

Desigur, vorbim de un parteneriat. În acest context, a fost foarte importantă poziția și activitatea oficială, cea a autorităților locale ale Primăriei ieșene, de colaborare și susținere a proiectelor Bisericii, respectiv ale Arhiepiscopiei Iașilor, adresate cetățenilor Municipiului Iași, cei mai mulți dintre ei și fii ai Bisericii Ortodoxe Române.

² + Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, *600 de ani de rodire într-o fidelitate și unitate*, în vol. ***, *Hristos în Moldova. Volumul I: Antologie de documente și studii privind Mitropolia Moldovei, 1401 – 2001...*, p. 11.

³ O listă a acestora, de la întemeierea Mitropoliei Moldovei, o aflăm în articolul semnat de Arhim. Timotei AIOANEI, „Biserica lui Dumnezeu” cea din Moldova. *Scurt istoric al Mitropoliei Moldovei*, publicat în vol. ***, *Cu timp și fără timp. Arhiepiscopia Iașilor în date și imagini 1990 – 2005*, Ed. Trinitas, Iași, 2005, pp. 58-59.

⁴Întreaga listă a întâistătorilor Mitropoliei Moldovei poate fi consultată pe site-urile: https://ro.wikipedia.org/wiki/Mitropolia_Moldovei_%C8%99i_Bucovinei – accesat la data de 15.06.2025; <https://mmb.ro/istoric> - accesat la data de 15.06.2025.

I. Înaltpreasfințitul Părinte Pimen Zainea, Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților (loctiitor de Arhiepiscop al Iașilor și Mitropolit al Moldovei și Bucovinei, decembrie 1989 – iulie 1990)

Înaltpreasfințitul Părinte Pimen Zainea s-a născut la 25 august 1929 în localitatea Greabănul, județul Buzău, primind la Sfântul Botez numele Sfântului Ierarh Vasile al Cezareii Capadociei. După absolvirea studiilor medii la Liceul din Râmnicul-Sărat, între 1949-1951 studiază ca frate de mănăstire la Seminarul Monahal de la Mănăstirea Neamț. Este tuns în monahism cu numele Pimen la data de 10 martie 1951 iar la 29 iunie același an este hirotonit ierodiacon. Între 1953-1957 urmează cursurile Institutului Teologic Universitar din București, finalizându-le cu licența „Personalitatea Fericitului Augustin oglindită în Confesiunile sale”. Urmează în paralel cursurile la Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București, specialitatea muzeograf. Tot în 1957 este hirotonit ieromonah și până în 1961 este iconom și apoi stareț la Mănăstirea Putna. Între 1974-1978 este stareț la Mănăstirea „Sfântul Ioan cel Nou” de la Suceava. Între 10 octombrie 1976 și 1 ianuarie 1977 a urmat cursurile de limbă germană la Universitatea din Koln⁵. Între anii 1978-1979 a fost superior al Reprezentanței Patriarhiei Române la Ierusalim. Între anii 1979-1982 a fost exarh al mănăstirilor din Arhiepiscopia Iașilor, pentru ca la 10 ianuarie 1982, la propunerea Părintelui Mitropolit Teoctist al Moldovei și Sucevei, să fie ales Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Iașilor, cu titlul, „Suceveanul”, fiind hirotonit arhiereu în data de 24 iunie 1982⁶.

După evenimentele de la sfârșitul anului 1989, până la înscăunarea Înaltpreasfințitului Părinte Daniel ca Mitropolit al Moldovei și Bucovinei, a ocupat funcția de loctiitor de Mitropolit al Moldovei și Sucevei. Din toamna anul 1990 până la alegerea ca Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților (24 ianuarie 1991) Preasfințitul Părinte Pimen Suceveanul a fost și Rector al Institutului Teologic Universitar din Iași. A fost întronizat ca Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, la Suceava, la data de 3 martie 1991⁷.

În primele 6 luni ale anului 1990, ca loctiitor de Mitropolit la Iași, Preasfințitul Părinte Pimen Suceveanul a început deja o colaborare cu Primăria Municipiului Iași, obținând câteva terenuri pentru construirea unor biserici în cartiere noi, unde nu existau lăcașuri de cult. A fost un început de colaborare bun cu Primăria Municipiului Iași care a continuat apoi până în prezent.

Înaltpreasfințitul Părinte Pimen, Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților, a trecut la cele veșnice la data de 20 mai 2020, fiind înmormântat la Mănăstirea Sihăstria Putnei. Cu acest prilej, ierarhii Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei au semnat un articol de evocare a Înaltpreasfinției Sale, din care redăm: *„Părintele Arhiepiscop Pimen a fost, așadar, vreme de aproape trei decenii, arhipăstor al Bisericii lui Hristos din Bucovina. A slujit cu toată ființa sa această binecuvântată eparhie, valorificând și întreaga sa experiență de viață începută în perioada interbelică, continuată în timpul războiului și apoi în timpul regimului comunist. În ultimii 30 de ani a ostenit cu râvnă în slujirea de arhiepiscop, impunându-se nu atât prin autoritatea funcției și prin mecanisme de ordin instituțional, cât prin trăirea sa duhovnicească, prin felul său direct de a fi și de a se exprima, prin firescul raportării la Dumnezeu și la oameni. Era impresionantă dragostea sa față de țară, față de istorie, față de Putna Sfântului Voievod*

⁵ Marian PALADE, „Ctitori de cultură și spiritualitate ortodoxă. Arhieriei, preoți și monahi cărturari din ținuturile Sucevei”, Editura „Heruvim”, Pătrăuți, 2012, p. 345.

⁶ Arhimandrit Timotei AIOANEI, *Portrete în cuvinte*, Editura Trinitas, Iași, 2007, p.60.

⁷ <https://doxologia.ro/inaltpreasfintitul-pimen-arhiepiscopul-nonagenar-stravechea-cetate-musatinilor>, accesat la data de 10.06.2025.

*Ștefan cel Mare. Durerea pe care o purta mereu în inimă avea forma acelei hărți în care România cuprinde și Moldova de dincolo de Prut*⁸.

II. Înaltpreasfințitul Părinte Daniel Ciobotea, Arhiepiscop al Iașilor și Mitropolit al Moldovei și Bucovinei (1990 – 2008)

Preafericitul Părinte Patriarh al României Daniel Ciobotea s-a născut în localitatea Dobrești, județul Timiș, la data de 22 iulie 1951, fiu al lui Alexe și Stela Ciobotea, primind la botez numele de Dan-Ilie. În anul 1970, după ce a absolvit Liceul „Coriolan Brediceanu” din Ludoj, cu binecuvântarea Mitropolitului Nicolae Corneanu, Mitropolitul Banatului, se înscrie la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, pe care îl finalizează în anul 1974, cu lucrarea de licență „*Împăcarea și slujire – o problemă de teologie a Noului Testament*.”. Între anii 1974-1976 a urmat cursurile de doctorat la Institutul Teologic Universitar din București, sub îndrumarea Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae și a Pr. Prof. Dr. Constantin Galeriu. Studiile vor fi apoi continuate la Universitatea protestantă din Strasbourg, Franța, (1976-1978), și la Universitatea catolică din Freiburg, Germania, (1978-1980). În data de 15 Iunie 1979 susține la Strasbourg Teza de doctorat în Teologie despre raportul dintre teologie și spiritualitate *Réflexion et vie chrétiennes aujourd'hui. Essai sur le rapport entre la théologie et la spiritualité*. Titlul de Doctor în Teologie la Strasbourg va fi echivalat la Institutul Teologic de grad Universitar din București la data de 31 octombrie 1980, când va susține teza „*Teologie și spiritualitate creștină. Raportul dintre ele și situația actuală*” sub îndrumarea Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae⁹.

Între anii 1980 și 1988, Dan Ilie Ciobotea va fi lector la Institutul Ecumenic de la Bossey, Elveția¹⁰. La data de 6 August 1987 intră monahism, la Mănăstirea Sihăstria, județul Neamț, cu numele Daniel, avându-l ca naș de călugărie pe Părintele Arhimandrit Cleopa Ilie. La data de 14 august 1987 este hirotonit ierodiacon, iar la 15 august 1987, ieromonah. În anul următor este hirotesit protosinghel și numit de către Părinte Patriarh Teoctist Consilier patriarhal - Director al Sectorului *Teologie Contemporană și Dialog Ecumenic*. Tot în același an devine conferențiar la Catedra de Misiune Creștină a Institutului Teologic Universitar Ortodox din București.

La 12 februarie 1990 Părintele Daniel Ciobotea este ales ca Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei, cu titlul de *Lugojanul*, iar în 4 martie 1990 este hirotonit arhiereu în Catedrala mitropolitană din Timișoara¹¹.

Din toamna anul 1986, odată cu alegerea Părinte Mitropolit Teoctist Arăpașu ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, scaunul Mitropolitan de la Iași rămânea vacant. Patru ani de zile locotenența Mitropoliei Moldovei și Sucevei a fost în grija Preafericitului Părinte Patriarh Teoctist¹².

În prima jumătate a anului 1990, Preasfințitul Părinte Pimen Suceveanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Iașilor, a fost și locțiitor de Mitropolit al Moldovei și Sucevei.

La 7 iunie 1990, Colegiul Electoral Bisericesc a ales ca titular al scaunului mitropolitan de la Iași pe Preasfințitul Părinte Daniel Ciobotea, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei și

⁸ + Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, Locțiitor de Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților; + Ioachim, Arhiepiscopul Romanului și Bacăului; + Ignatie, Episcopul Hușilor; + Calinic Botoșăneanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Iașilor; + Damaschin Dorneanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților - *Arhiepiscopul Pimen, chip al monahului ascetic și al ierarhului jerfelnic*, în: *Ziarul Lumina*, nr. 95 (4568), Anul XVI, 21 mai 2020, p. 6.

⁹ Arhim. Ciprian ZAHARIA, Starețul Mănăstirii Bistrița, *La cinci ani de la înscăunare*, în: *Candela Moldovei*, an IV, Nr. 7-8 (iulie-august) 1995, p.4.

¹⁰ Pr. Prof. Dr. Viorel IONIȚĂ, *Înalt Prea Sfințitul Dr. Daniel Ciobotea, noul Mitropolit al Moldovei și Bucovinei*, în: *Mitropolia Moldovei și Sucevei*, Anul LXVI, Nr. 4, Iulie-Septembrie, 1990, p.9.

¹¹ Arhim. C. ZAHARIA, *La cinci ani de la înscăunare*,...,p.5.

¹² Pr. Ion VICOVAN, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, Volumul II, Ed. Trinitas, Iași, 2002, p.264.

Caransebeșului, întronizarea având loc la Iași la data de 1 iulie 1990¹³. În cuvântul rostit cu acest prilej, Înaltpreasfinția Sa mărturisea următoarele: „Cu uimire și cu teamă sfântă înțeleg că Dumnezeu a binevoit să-mi încredințeze spre pază și păstorire comoara sau odorul sfânt al lui Hristos din Moldova și Bucovina, adică Biserica Sa de pe aceste meleaguri sfințite cu jertfe și nevoițe binecuvântate, cu frumusețe și dărnicie”¹⁴.

Ca Arhiepiscop al Iașilor și Mitropolit al Moldovei și Bucovinei, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Daniel a avut o colaborare vastă și rodnică cu autoritățile locale și centrale. În relația cu autoritățile locale din Municipiul Iași s-a putut recunoaște de-a lungul timpului o colaborare strânsă între Arhiepiscopia Iașilor și Primărie spre folosul cetățenilor, peste 90% dintre aceștia fiind fii ai Bisericii Ortodoxe. În urma acestei colaborări, cu sprijinul Consiliului Local și al primarilor din această perioadă, au fost obținute locuri pentru construirea de noi biserici, au fost deschise unele capele în Instituții publice¹⁵, s-a construit Seminarul Teologic Liceal „Sf. Vasile cel Mare” din Iași¹⁶. De asemenea, s-au restaurat unele biserici și mănăstiri și s-a înființat la Iași primul spital patronat de Biserica Ortodoxă Română după 1990, Spitalul „Providența”¹⁷. În colaborare cu Primăria Municipiului Iași, s-au înființat așezăminte sociale și filantropice sau au fost restaurate monumente ieșene de o deosebită importanță, cum ar fi Mănăstirea Golia sau de curând Mănăstirea Frumoasa¹⁸.

O deosebită lucrare a Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Daniel a reprezentat-o organizarea hramului Sfintei Cuvioase Maicii noastre Parascheva de la Iași, care a devenit astfel cel mai important pelerinaj din Sud-Estul Europei. Primăria Municipiului Iași, în semn de cinstire și de recunoaștere a patronajului Sfintei Cuvioase Parascheva pentru fosta capitală a Moldovei, a instituit în timpul acestui praznic „Zilele Iașului” devenite apoi ”Sărbătorile Iașului”. Rămâne de referință aducerea la Iași a Sfintelor Moaște capul Sfântului Apostol Andrei, în anul 1996, moment care a generat de atunci o amploare deosebită a pelerinajului credincioșilor ortodocși la hramul Sfintei Cuvioase Parascheva de la Iași.

Înaltpreasfințitul Daniel, ca Mitropolit al Moldovei și Bucovinei, a publicat un număr impresionant de articole, studii și cărți în țară și în străinătate¹⁹.

Colaborarea strânsă între Arhiepiscopia Iașilor și Primăria Municipiului Iași, respectiv între Întâistătătorul Bisericii din Moldova și primarii Iașului, exprimă, la scară redusă, simfonia dintre Stat și Biserică în România.

Părintele Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei a păstorit în această eparhie de Dumnezeu păzită a Moldovei și Bucovinei până în anul 2007, când Colegiul Național Bisericesc

¹³ *** , *Hristos în Moldova*, Volumul I: *Antologie de documente și studii privind Mitropolia Moldovei, 1401-2001*,..., p.399.

¹⁴ Redacția, *Întronizarea Înalț Prea Sfințitului Daniel ca Arhiepiscop al Iașilor și Mitropolit al Moldovei și Bucovinei*, în: *Mitropolia Moldovei și Sucevei*, anul LXVI, 1990, nr. 4 (iulie-septembrie), p.32.

¹⁵ Arhim. Timotei AIOANEL, *Timp împlinit în faptă – I.P.S. Daniel la doi ani de arhipăstorie* – în: *Candela Moldovei*, Buletinul oficial al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, An I, Nr. 7-8 (iulie-august), 1992, p.3.

¹⁶ Pr. Lect. Dr. Mihai VIZITIU, *Seminariile teologice din Arhiepiscopia Iașilor și binefăcătorii lor*, în: *Candela Moldovei*, Buletinul oficial al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, An XIII, Nr.4, Aprilie 2004, p.15.

¹⁷ Aurelia LUCHIAN, *Providența – Centru de diagnostic și tratament*, în: *Candela Moldovei*, Buletinul oficial al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, An IX, Nr. 11-12, noiembrie – decembrie, 2000, p.12.

¹⁸ Cf. Hotărârile Consiliului Local Nr.303 din 25 iulie 2005, *Hotărâre privind aprobarea contribuției Consiliului Local al Municipiului Iași la proiectul „Realitarea și dezvoltarea turistică a ansamblului monument istoric – Mănăstirea Golia - Iași”*.

¹⁹ Dintre cărțile publicate când era Arhipăstor al Moldovei, amintim că a publicat următoarele: „*Atât de mult a iubit Dumnezeu lumea...*”¹² *Scrisori pastorale de Crăciun și Paști*, Editura Trinitas, Iași, 1996; „*Confessing the truth in Love: Orthodox Perceptions on Life, Mission and Unity*”, Editura Trinitas, Iași, 2001; „*Daruri de Crăciun-înțelesuri ale sărbătorii Nașterii Domnului*”, Editura Trinitas, Iași, 2006; „*Daruri și dăruire- raze și chipuri de lumină din istoria și spiritualitatea românilor*”, Editura Trinitas, Iași, 2005; „*Făclii de Înviere – Înțelesuri ale Sfintelor Paști*” Editura Trinitas, Iași, 2005; „*Dăruire și dănuire. Raze și chipuri de lumină din istoria și spiritualitatea românilor*”, Editura Trinitas, Iași, 2005; „*Brâncuși. Sculptor creștin ortodox*”, Editura Trinitas, Iași, 2007; „*Comori ale Ortodoxiei. Explorări în spiritualitatea liturgică și filocalică*”, Editura Trinitas, Iași, 2007;

l-a ales în scaunul de Patriarh al României, la data de 12 septembrie 2007²⁰, fiind înscăunat ca al șaselea Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române la data de 30 septembrie 2007.

III. Înaltpreasfințitul Părinte Teofan Savu, Arhiepiscop al Iașilor și Mitropolit al Moldovei și Bucovinei (2008- prezent)

Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Teofan Savu s-a născut la data de 19 octombrie 1959 în localitatea Corbi, județul Argeș, din părinții Constantin și Teofana, într-o familie cu șapte copii, dintre care patru aveau să intre în monahism. După absolvirea școlii generale în comuna natală, a studiat la Seminarul Teologic din Craiova între anii 1974-1979. Studiile superioare le-a absolvit la Institutul Teologic de grad Universitar la București între anii 1980-1984, susținând teza de licență: „Voturile monahale în lumina desăvârșirii creștine”. În perioada 1986-1990 a studiat la Institutul Teologic „Saint Serge” din Paris, Franța, unde a susținut lucrarea de doctorat „Divino-umanitatea lui Hristos și îndumnezeirea omului în opera Sfântului Maxim Mărturisitorul”²¹. În anul 1984 devine monah la Schitul Crasna, județul Prahova, iar în 1985, la data de 8 septembrie este hirotonit ierodiacon și apoi, la data de 14 septembrie 1985, ieromonah. În perioada în care a studiat în Franța, a fost duhovnicul Mănăstirii ortodoxe „Acoperământul Maicii Domnului” din Bussy-en-Othe.

În anul 1990 i se încredințează funcția de Secretar al Cabinetului Patriarhal, iar în anul 1991 este ales Episcop-Vicar Patriarhal. La București, până în anul 2000, când a fost ales de Colegiul Electoral Bisericesc Arhiepiscop al Craiovei și Mitropolit al Olteniei, a fost responsabil cu relațiile externe bisericești, Secretar al Sfântului Sinod, responsabil cu probleme de învățământ teologic universitar și preuniversitar, coordonator al Sectorului „Biserica și Societatea”, coordonator al Sectorului de caritate „Diaconia”²².

A publicat mai multe articole și studii în reviste și ziare din România și străinătate. Între anii 1997-2000, a coordonat periodicul de limbă engleză *News Bulletin* al Sectorului pentru relații externe bisericești. A fost președinte al Comisiei canonice, juridice și pentru disciplină a Sfântului Sinod.

La data de 5 martie 2008, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a ales pe Înaltpreasfințitul Mitropolit Teofan al Olteniei în demnitatea de Mitropolit al Moldovei și Bucovinei, fiind înscăunat în Catedrala Mitropolitană din Iași la data de 8 iunie 2008. În cuvântul rostit cu acest prilej, noul Mitropolit al Moldovei și Bucovinei spunea: „*Un gând aparte adresez poporului lui Dumnezeu, cler și credincioși din binecuvântata Mitropolie a Moldovei și Bucovinei. În fața acestui sfânt popor, renumit pentru evlavie și credința sa, rostesc cuvintele Sfântului Grigorie de Nazianz: <<Iată, sunt gata să te slujesc, obște sfântă și vrednică de Hristos, m-ai acum în puterea Ta, însoțește-mă cu rugăciunile Tale, și ajută-mă cu sfaturile Tale, încredințat cum spune Sfântul Apostol Pavel, că puterea lui Dumnezeu în slăbiciune se desăvârșește>>. Încep lucrarea de slujitor al Bisericii lui Hristos din Mitropolia Moldovei și Bucovinei. Chem în ajutor rugăciunea Sfintei Precuvioase Maicii noastre Parascheva, a Voievodului Ștefan cel Mare și Sfânt, a Sfântului Paisie de la Neamțu, a Sfinților Mitropoliți ai Moldovei, Varlaam, Teodosie și Dosoftei, a părinților Paisie și Cleopa, și a tuturor bineplăcuților lui Dumnezeu din acest pământ atât de bogat în sfințenie. Întărit cu rugăciunile lor, aflat în continuă împreună lucrare cu Preafericitul Părinte Patriarh Daniel și cu întregul Sfânt Sinod, ajutat de colaboratorii de la*

²⁰ Conform <http://patriarhia.ro/biografia-142.html>, accesat la data de 10.06.2025.

²¹ Lucrarea de doctorat a Părintelui Mitropolit Teofan al Moldovei și Bucovinei a fost publicată la Editura „Doxologia” a Arhiepiscopiei Iașilor în anul 2019 - + Teofan Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, *Divino-umanitatea lui Hristos și îndumnezeirea omului în gândirea Sfântului Maxim Mărturisitorul*, Editura Doxologia, Iași, 2019.

²² Înaltpreasfințitul Părinte Teofan, Arhiepiscop al Iașilor și Mitropolitul Moldovei și Bucovinei – date biografice, în: *Teologie și viață*, Serie nouă, Anul XVIII (LXXXIV), Nr. 7-12, Iulie-Decembrie 2008, pp.10-11.

Centrul Eparhial, de preoții din parohii, de viețuitorii sfintelor mănăstiri, de ostenitorii învățământului teologic și de toate brațele disponibile pentru lucrarea Bisericii din rândul credincioșilor, mă încredințez Preasfintei Treimi, Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt pentru a sluji Biserica din Moldova și Bucovina după preasfânta voia Sa. Amin! Așa să fie!”²³.

Urmând la cârma Mitropoliei Moldovei și Bucovinei actualului Patriarh al României, Preafericitul Părinte Daniel, Înaltpreasfințitul Mitropolit Teofan a continuat relația pozitivă și puternică cu autoritățile locale și centrale din Iași și din eparhie. Relația directă cu primarii Municipiului Iași a cunoscut aceeași căldură și onestitate ca în perioada păstoririi Părintelui Mitropolit Daniel.

Părintele Mitropolit Teofan al Moldovei și Bucovinei și-a însușit cu smerenie și jertfelnicie finalizarea proiectelor misionare, sociale și culturale inițiate de Părintele Patriarh Daniel, când se afla la cârma Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, dar a inițiat și altele noi la fel de ample și vizionare.

În prima categorie Părintele Mitropolit Teofan a făcut toate demersurile necesare pentru continuarea lucrărilor de consolidare a Catedralei Mitropolitane din Iași²⁴ și de finalizarea a Muzeului Mitropolitan²⁵, a cărui construcție a fost inițiată de Preafericitul Patriarh Daniel dar de a cărui amenajare în detaliu s-a ocupat Părintele Mitropolit Teofan. Rămân de referință altarul din sala Eclisia și frumusețea Baptisteriumului, pictate la inițiativa Părintelui Mitropolit Teofan de reputatul zugrav bisericesc Grigore Popescu. Prin grija Înaltpreasfinției Sale s-a finalizat proiectul „Reabilitarea și dezvoltarea turistică a Ansamblului monument istoric – Mănăstirea Golia”²⁶, început în timpul păstoririi Părintelui Patriarh Daniel ca Mitropolit la Iași, dar s-a și inițiat și finalizat și un nou proiect „Reabilitarea și valorificarea potențialului turistic și cultural al Ansamblului Mănăstirii Frumoasa” din Municipiul Iași²⁷. Ambele proiecte au fost posibile prin implicarea autorităților locale.

Din punct de vedere social, Părintele Mitropolit Teofan a continuat proiectele social – caritative deja derulate și a inițiat unele noi, cum ar fi: Fondul „Păstorul cel bun” pentru întrajutorare preoțească, adresat familiilor preoților din parohiile defavorizate, sau Fondul „Sfântul Vasile cel Mare” pentru sprijinirea activităților misionare a protopopiatelor și parohiilor, îndeosebi pentru preoții din parohiile de gradul III, a preoților misionari de caritate ș.a. De asemenea, Părintele Mitropolit Teofan a inițiat în parteneriat cu Primăria Municipiului Iași *Centrul de zi pentru adulți cu dizabilități „Sfântul Prooroc Zaharia”* – Iași. La Spitalul „Providența”, prin osteneala Înaltpreasfinției Sale, s-a adăugat o mansardă triplându-se astfel numărul de paturi pus la dispoziția pacienților internați în spital²⁸. Policlinica „Providența” are acum un spațiu nou ultra central de 1400 de mp situat în imediata apropiere a Mitropoliei²⁹. În anul 2014, Părintele

²³ Cuvânt rostit de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Teofan, în Catedrala Mitropolitană din Iași, în data de 8 iunie 2008, la întronizarea ca Arhiepiscop al Iașilor și Mitropolit al Moldovei și Bucovinei <https://doxologia.ro/video/evenimente/inaltpreasfintitul-parinte-teofan-mitropolitul-moldovei-bucovinei-cuvant-rostit-la>, accesat la data de 14.06.2025.

²⁴ <http://temp-18-250.cimec.ro/noutati/item/903-pnr2020-receptia-lucrurilor-in-cadrul-proiectului-de-restaurare-a-catedralei-mitropolitane-din-iasi> - accesat la data de 15.06.2025.

²⁵ Mai multe informații pe site-ul: <https://muzeulmitropolitaniiasi.ro/despre-muzeu#istoric> – accesat la data de 15.06.2025.

²⁶ Constantin Ciofu, *Patriarhul României a resfințit Mănăstirea Golia*, articol publicat în *Ziarul Lumina*, Ediție online, la data de 18 octombrie 2010.

²⁷ Amintim următoarele Hotărâri de Consiliu Local: H.C.L. nr. 144. Din 31 mai 2016; H.C.L. nr. 219 din 18 august 2016; H.C.L. nr. 220 din 18 august 2016; H.C.L. nr. 315 din 11 octombrie 2016; H.C.L. nr. 122 din 31 martie 2020.

²⁸ <https://diaconia.mmb.ro/spitalul-providenta>, accesat la data de 15.06.2025.

²⁹ Mitropolia Moldovei și Bucovinei Arhiepiscopia Iașilor – *Filantropia creștină Sectorul de asistență socială și medicală Diaconia*, Raport de activitate 2019, p. 49.

Mitropolit Teofan a înființat Fundația Medicală „Providența” – Iași³⁰. Șirul activităților sociale continuate sau inițiate de Părintele Mitropolit Teofan este mult mai mare, așa cum vom prezenta la momentul potrivit.

Din punct de vedere cultural, Părintele Mitropolit Teofan a colaborat cu Primăria Municipiului Iași în diferite proiecte, continuându-le pe cele demarate de predecesorul său în scaunul arhiepiscopal de la Iași și inițiind sau binecuvântând altele noi. Între acestea din urmă amintim Simpozionul Internațional „Dumitru Stăniloae”, Festivalul de Muzică Bizantină de la Iași³¹, Întâlnirea Tinerilor Ortodocși din Moldova³² ș.a. O importantă lucrare a Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Teofan este cea a sprijinirii activităților Pro Viață, Înaltpreasfinția Sa susținând activ marșurile Pro Vita, care au avut loc în Iași începând cu anul 2012³³.

Am amintit aceste activități – atât celor culturale cât și sociale – pentru că ele s-au bucurat și de colaborarea și sprijinul Primăriei Municipiului Iași. Lor li se adaugă și un mare număr de alte activități inițiate sau binecuvântate de Părintele Mitropolit Teofan al Moldovei și Bucovinei despre care nu vom aminti acum.

IV. Concluzii

Am urmărit în această lucrare câteva repere ale activității sociale și cultural-misionare ale Arhiepiscopiei Iașilor, susținute în parteneriat cu Primăria Municipiului Iași, în perioada celor aproape trei decenii de democrație după căderea comunismului (1990 – 2020). Este vorba de o perioadă lungă de timp și foarte rodnică în realizări pentru Arhiepiscopia Iașilor, cu atât mai mult cu cât venea după mai bine de patru decenii de stăpânire comunistă în România când Biserica a fost marginalizată și chiar obstrucționată în lucrarea ei misionară și pastorală și redusă la tăcere în ceea ce privește lucrarea social-filantropică.

Venirea în Scaunul Mitropolitan de la Iași a doi arhieri înțelepți, duhovnicești, harnici și luminați, Părintele Patriarh Daniel al României și Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Teofan al Moldovei și Bucovinei, a fost esențială pentru parcursul acestei perioade. Arhipăstoriile Moldovei și Bucovinei au știut să fundamenteze și să implementeze proiecte de anvergură menite să sprijine lucrarea Bisericii atât în spațiul său sfințitor cât și în cel social și cultural.

Lucrarea Bisericii în perioada cuprinsă în această perioadă a fost de la început mare și grea și de aceea, alături de binecuvântarea și ajutorul lui Dumnezeu, Părinții Mitropoliti al Moldovei și Bucovinei au apelat la Primarii Municipiului Iași, cei care ar fi putut-o susține ca fii ai Bisericii strămoșești dar și ca cetățeni ai României.

³⁰ Mitropolia Moldovei și Bucovinei Arhiepiscopia Iașilor – *Filantropia creștină* ..., pp.50-51.

³¹ ***, *Prima ediție a Festivalului de Muzică Bizantină de la Iași*, în revista Candela Moldovei, An XXV, Nr. 9-10, septembrie-octombrie, 2017 p. 28.

³² Flavius POPA, *A început cea de-a doua ediție a Întâlnirii Tinerilor Ortodocși din Moldova*, articol publicat în Ziarul Lumina, Ediție online, la data de 24 august 2019.

³³ ***, *Marșul pentru viață la Iași*, în: Candela Moldovei, An XXI, Nr. 3-4, martie-aprilie, 2012, p. 19.

BIBLIOGRAPHY:

1. Cu timp și fără timp. Arhiepiscopia Iașilor în date și imagini, 1990–2005, Iași, Editura Trinitas, 2005;
2. Hristos în Moldova. Volumul I: Antologie de documente și studii privind Mitropolia Moldovei, 1401–2001, Iași, Editura Trinitas, 2001;
3. <https://doxologia.ro/inaltpreasfintitul-pimen-arhiepiscopul-nonagenar-stravechea-cetate-musatinilor> (accesat data de 10.06.2025);
4. <https://doxologia.ro/video/evenimente/inaltpreasfintitul-parinte-teofan-mitropolitul-moldovei-bucovinei-cuvant-rostit-la> (accesat la data de 14.06.2025);
5. <https://mmb.ro/istoric> (accesat la data de 15.06.2025);
6. <https://muzeulmitropolitaniasi.ro/despre-muzeu#istoric> (accesat la data de 15.06.2025);
7. <http://patriarhia.ro/biografia-142.html> (accesat la data de 10.06.2025);
8. <http://temp-18-250.cimec.ro/noutati/item/903-pnr2020-receptia-lucrarilor-in-cadrul-proiectului-de-restaurare-a-catedralei-mitropolitane-din-iasi> (accesat la data de 15.06.2025);
9. https://ro.wikipedia.org/wiki/Mitropolia_Moldovei_%C8%99i_Bucovinei (accesat la data de 15.06.2025);
10. <https://diaconia.mmb.ro/spitalul-providenta> (accesat la data de 15.06.2025);
11. Arhimandrit Timotei Aioanei, *Portrete în cuvinte*, Iași, Editura Trinitas, 2007;
12. Marian Palade, *Ctitori de cultură și spiritualitate ortodoxă. Arhierei, preoți și monahi cărturari din ținuturile Sucevei, Pătrăuți*, Editura Heruvim, 2012;
13. Pr. Ion Vicovan, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, vol. II, Iași, Editura Trinitas, 2002;
14. ***, *Înaltpreasfințitul Părinte Teofan, Arhiepiscop al Iașilor și Mitropolitul Moldovei și Bucovinei – date biografice*, în *Teologie și viață*, Serie nouă, Anul XVIII (LXXXIV), Nr. 7–12, iulie–decembrie 2008;
15. ***, *Marșul pentru viață la Iași*, în *Candela Moldovei*, An XXI, Nr. 3–4, martie–aprilie 2012;
16. ***, *Prima ediție a Festivalului de Muzică Bizantină de la Iași*, în *Candela Moldovei*, An XXV, Nr. 9–10, septembrie–octombrie 2017, p. 28;
17. Arhim. Ciprian Zaharia, *Starețul Mănăstirii Bistrița, la cinci ani de la înscăunare*, în *Candela Moldovei*, An IV, Nr. 7–8, iulie–august 1995;
18. Aurelia Luchian, *Providența – Centru de diagnostic și tratament*, în *Candela Moldovei*, Buletinul oficial al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, An IX, Nr. 11–12, noiembrie–decembrie 2000;
19. Constantin Ciofu, *Patriarhul României a resfințit Mănăstirea Golia*, în *Ziarul Lumina*, ediție online, 18 octombrie 2010;
20. Flavius Popa, *A început cea de-a doua ediție a Întâlnirii Tinerilor Ortodocși din Moldova*, în *Ziarul Lumina*, ediție online, 24 august 2019;
21. Pr. Lect. Dr. Mihai Vizitiu, *Seminariile teologice din Arhiepiscopia Iașilor și binefăcătorii lor*, în *Candela Moldovei*, Buletinul oficial al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, An XIII, Nr. 4, aprilie 2004;
22. Pr. Prof. Dr. Viorel Ioniță, *Înalt Prea Sfințitul Dr. Daniel Ciobotea, noul Mitropolit al Moldovei și Bucovinei*, în *Mitropolia Moldovei și Sucevei*, Anul LXVI, Nr. 4, iulie–septembrie 1990;

23. Redacția, *Întronizarea Înalt Prea Sfințitului Daniel ca Arhiepiscop al Iașilor și Mitropolit al Moldovei și Bucovinei*, în *Mitropolia Moldovei și Sucevei*, Anul LXVI, Nr. 4, iulie–septembrie 1990;
24. Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei; Ioachim, Arhiepiscopul Romanului și Bacăului; Ignatie, Episcopul Hușilor; Calinic Botoșăneanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Iașilor; Damaschin Dorneanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, *Arhiepiscopul Pimen, chip al monahului ascetic și al ierarhului jertfelnic*, în *Ziarul Lumina*, Nr. 95 (4568), Anul XVI, 21 mai 2020;
25. Hotărârea Consiliului Local al Municipiului Iași nr. 303 din 25 iulie 2005;
26. Hotărârea Consiliului Local al Municipiului Iași nr. 144 din 31 mai 2016;
27. Hotărârea Consiliului Local al Municipiului Iași nr. 219 din 18 august 2016;
28. Hotărârea Consiliului Local al Municipiului Iași nr. 220 din 18 august 2016;
29. Hotărârea Consiliului Local al Municipiului Iași nr. 315 din 11 octombrie 2016;
30. Hotărârea Consiliului Local al Municipiului Iași nr. 122 din 31 martie 2020;